

De Philharmonie

Sittard bezit twee harmonieën om trots op te zijn, de Philharmonie en harmonie St. Jozef, de Phil en de St. Joep. De oudste van de twee is de Phil; die werd opgericht in 1887. De Paek oftewel de St. Joep ging pas in 1899 van start.

We schrijven 1887. In Ophoven is een bekend café-restaurant met bal- en concertzaal, of beter gezegd een uitspanning met de exotische naam "Alcazar". Ophoven is dan nog een apart dorp want het gebied tussen de stad en Ophoven is nog niet bebouwd. Alcazar heeft een nieuwe eigenaar gekregen, ene mijnheer Math Baggen. Deze wil traditie getrouw, weer aanvangen met de vroegere concerten, nu Alcazar weer open gaat. Hij benadert Pater Franken, een Jezuïet van het klooster aan de Oude Markt. Pater Franken was dirigent van de - in 1868 - opgerichte St. Franciscus- fanfare, die regelmatig concerten, festivals en muzieffeesten organiseerde zowel in Alcazar als ook in op het buiten "Casino". De nieuwe eigenaar van Alcazar biedt de pater zelfs aan om voor de reclame te zorgen en de helft van de opbrengst te storten in de muziekkas. Pater Franken moet daarover na te denken en antwoordt: "Stel U maar voor van niet, dan valt het niet tegen" Pater Franken weigert mee te werken aan dit concert en dus neemt Baggen enkele weken voor de heropening met Sint Rosakermis contact op met Guillaume Könings, eigenaar van een manufacturenhandel in de Limbrichterstraat en hij vraagt Könings om voor de muziek te willen zorgen bij de heropening. Könings trommelt vijftien Sittardse muzikanten bij elkaar en op zondag 4 september - Sint Rosa-nakermis – geven ze een daverend concert op "Alcazar". Op deze gedenkwaardige 4de september was dus tegelijkertijd de feestelijke heropening van Alcazar en de geboorte van de Philharmonie.

Het concert viel buitengewoon in de smaak en 't is dan ook geen wonder, dat het publiek, dat graag meer concerten wilde bezoeken, er op aandrong, dat er een nieuwe vereniging zou worden opgericht, die vaker concerten zou kunnen geven. Pater Franken werd gevraagd maar hij deelde Könings mee dat hij zich moest terugtrekken, omdat hij zich alleen concerten wilde geven voor instellingen en activiteiten met een godsdienstige achtergrond

Zo kwam er een nieuw muziekgezelschap onder de naam van „de Sociëteit Philharmonie” met als devies: “de kunst te dienen” . Er werd een reglement samengesteld uit 67 artikelen, dat later werd gewijzigd in goedgekeurde statuten, er werd een bestuur gekozen, n.l. de heren N. Rutten, president, E. Thissen, secr., H. Lemmens, Commissaris, R. Könings, directeur.

Na het succesvolle concert in "Alcazar" werd hard gewerkt aan de oprichting van de "Sociëteit Philharmonie". Omdat geldelijke steun van het stadsbestuur aanvankelijk uitbleef werd een actie georganiseerd, crowdfunding zouden we dat nu noemen. 117 personen werden bereid gevonden om in te tekenen op een reeks abonnementsconcerten en zo werd het benodigde geld bijeen gebracht.

De namen van de oprichters van het nieuwe "Philharmonische gezelschap" zijn bekend. De dirigent was de Heer Guillaume Könings. De familie Könings was

bijzonder muzikaal want er speelde ook nog twee broers van de dirigent in de harmonie; Jozef en Reinhold. De laatste was eigenaar van hotel Notre Dame aan de Oude Markt. Hier werd veel gemusiceerd en kreeg Toon Hermans zijn eerste muzieklessen. De overige deelnemers waren de heren Godfried Dahlmans, Godfried Collombon, Jean Ploum, Jos Frohe, H. Lemmens, Ferdinand Derrez, Alex. Schurgers, Jean Coenen, Frans Sieben en de gebroeders Hubert, Martinus en Jan Dols. Deze kleine groep had dringend behoefte aan uitbreiding en zo verscheen er in oktober 1887 in de Sittardse krant een oproep om muzikanten te werven en op maandag 3 oktober 1887 werd de eerste bijeenkomst belegd in zaal Kissels (later hotel de Zwaan geheten) aan de Brandstraat. Op 22 februari 1888 werd het, inmiddels gereedgekomen reglement, goedgekeurd. In 1896 werd dit gewijzigd en bij Koninklijk Besluit van 16 September werden de statuten van deze vereniging, onder de zinspreuk "Gezelschap de Toonkunst uit, liefde beoefenend" goedgekeurd; ze bevatten 50 artikelen, waarin wijzigingen in 1905 werden aangebracht, die bij K. B. van 23 November No. 275 werden goedgekeurd.

De Phil zocht samenwerking met andere muziekgezelschappen en daarom werd er op 10 augustus 1894 op initiatief van het bestuur van de Philharmonie, een muzikale bond opgericht. Deze bond had tot doel: *"de beoefening der edele toonkunst te bevorderen en eene verbroedering onder de verschillende muziekgezelschappen in het kanton Sittard tewerkstellingen en te onderhouden."* Jaarlijks zou er in de zomer een wedstrijd tussen de leden van de bond gehouden worden. Ook beschermende leden konden tot de bond toetreden tegen een jaarlijkse contributie van 5 gulden. De eerste algemene vergadering van deze bond had plaats op kermismaandag 27 augustus. Na afloop werd door de Philharmonie een concert aangeboden gevolgd door vuurwerk en feestverlichting op het feestterrein.

Het eerste abonnementsconcert op Tweede Kerstdag in zaal Kissels was een groot succes, evenals de concerten in het jaar 1888.

Het eerste vaandel werd in gebruik genomen op Zondag 2 Juni 1888. In de jaren die volgden won het corps aan populariteit, hetgeen te merken was aan de belangrijke schenkingen die werden gedaan aan de Philharmonie.

De concerten werden zeer druk bezocht, niet alleen door de abonneementhouders maar ook door introducees die de ongewone entree- prijs van 48 centen moesten betalen. Indertijd was dit een zeer handige prijs, omdat er enerzijds erg weinig Nederlandsch geld in omloop was en anderzijds omdat betaald kon worden met een Belgische frank, die 48 centen telde, of met 8 Duitse groschen van 6 centen.

De Phil wil zich gaan meten met andere muziekgezelschappen. In 1901 gaan ze op concours en vergezeld van een grote groep supporters nemen ze deel aan het Groot Nationaal Concours van Dilettanten, Harmonie- en Fanfaregezelschappen in de Lusttuin van "Hotel Koningin Emma" te Meerssen. Ze reizen met de trein maar ook met de koets van Martens uit de Plakstraat. Ze behalen de 1ste prijs in de 2de afdeling. Joe Maintz had speciaal voor de gelegenheid een fiets aangeschaft en hij fungeerde als koerier want een uur na het behalen van de prijs arriveerde Maintz op de Markt in Sittard en maakte het grote nieuws bekend. Het bericht ging als een

lopend vuur door de stad en 's avonds werd de succesvolle Phil aan het station afgehaald en in triomf naar zaal Kissels op de Brand geleid. Er werden bloemstukken aangeboden en de directeur werd geëerd met een grote lauwerkrans.

Op maandag 1 juli werd de Philharmonie ontvangen op het stadhuis en waar hen de erewijn werd aangeboden. 's Avonds liep de Phil vergezeld van de St. Joep een ereronde door de stad.

De Phil stelde zich steeds ten dienste van de gemeenschap, zonder dat dit verplicht was; de Phil was present bij officiële gelegenheden en kerkelijke plechtigheden hetgeen voor het Stadsbestuur aanleiding was om voor het eerst een kleine subsidie te geven, die diende om de vereniging te steunen en kleine onkosten te dekken. Later, bij uitbreiding van de Phil en het stellen van hogere eisen aan de samenstelling van het gezelschap, leidde dit tot meer subsidie, waaraan toen ook de bepaling werd verbonden, dat er 6 volksconcerten moesten worden gegeven en een verplicht medewerken bij officiële feesten van de stad en bij kerkelijke plechtigheden. Kennelijk voldeed de Phil aan de verwachting in 1921 ontving al 1000 gulden subsidie.

In 1922, bij gelegenheid van Prinses Juliana's geboortedag, zou de Philharmonie een concert geven op de Markt. Ondanks het vrij koude weer waren honderden naar het Marktplaatsplein gewandeld. Ook de Philharmonie was op de afgesproken tijd aanwezig, maar de kiosk was niet in gereedheid gebracht. Even na negen verschenen twee medewerkers van de gemeente die spoedig begonnen met het plaatsen van de muziekstandaards, het aanbrengen van de trap enz. Maar toen de kiosk eindelijk om 10 uur gereed was dankte de Phil er feestelijk voor om nog op te treden en zo moesten de talrijke bezoekers het lijdelijk aanzien, dat de Philharmonie onder het spelen van een mars van de Markt naar de Putstraat trok en zich daar ontbond. De feestverlichting, aangebracht aan het clublokaal van de Marotte, herinnerde er nog alleen aan, dat er zo iets geweest was als van Prinses Juliana's geboortedag.

Reinhold Könings was de dirigent onder wiens leiding veel succes behaald werd. Hij stond met een onderbreking van 5 jaar in het totaal 15 jaar voor het orkest.

Lambaer Wessels was andere bekende dirigent in de vooroorlogse periode. Lambear verdiende de kost met hout bewerken maar was in zijn vrije tijd organist in de Michielskerk en leidde het dubbel kwartet L'Orpheon.

Ook rabbi Bleijdestein is dirigent geweest van de Phil in 1926 en niet alleen van deze harmonie maar tevens van muziekgezelschappen in Limbricht en Beek.

Laatste dirigent voor de oorlog was de zoon van Reinhold Könings, Jacques Könings

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het stil. De Duitse bezetter riep een z.g. "Kultuurkamer" in het leven, waarbij ook de harmoniegezelschappen moesten zijn aangesloten. Het bestuur van de Phil besloot daaraan niet mee te werken en staakte daarop alle activiteiten. De instrumenten doken onder in het huis van een de bestuursleden, de heer J. Dieteren, aan de Leyenbroekerweg, en de zorg voor de instrumenten had Lambert Wijnen.

Na de bevrijding van Sittard op 18 September 1944 kwam ook de Philharmonie weer tot leven. Leden en instrumenten werden weer verzameld en met hun muziek droegen ze bij aan de viering van de bevrijding.

Medio 1946 organiseerde men een actie onder leiding van secretaris B. Derks, onder het motto: "De Phil gaat hoger op". Dat viel toch nog niet mee want in 1954 beleefde de Phil een moeilijke periode. De repetities werden slecht bezocht en er dreigde een bestuurscrisis.

In dat jaar werd besloten om de harmonie uit te breiden met een drumband. Koolhaas was president van de Pil maar tevens directeur van Philips Sittard. De leden van de drumband hadden geen uniform maar wel een pet en die waren afkomstig van de Philipsharmonie met dank aan Koolhaas. Twee jaar later, in 1956, deden ze aan de landskampioenschappen te Amsterdam.

De Phil groeide uit tot een groot muziekgezelschap en was en is nog steeds aanwezig in de gemeenschap, bij feesten, processies, jubilea, priesterwijdingen enz.

Ze behaalden vele prijzen en heel veel jongeren maakte dankzij de Phil kennis met muziek.

Sinds 1934 repeteert de Phil in het ruim 325 jaar oude gebouw aan de Gats 1. Sinds 1934 is het in gebruik als Philzaal.

Eerder deed de zaal dienst als balzaal van het aangrenzend Hotel De Limbourg. Tussen 1866 en 1872, toen het stadhuis op de Markt was afgebroken en het nieuwe stadhuis nog niet klaar was, werden er gemeenteraadsvergaderingen gehouden. Er was een judo club gehuisvest en een dansschool. In de oorlog woonden er enkele gezinnen.

In 1984 verkeerde het gebouw in een zeer slechte staat. De Phil stond voor de keuze: kopen of verhuizen. Na lang wikken en wegen werd besloten het pand te kopen. Met een renteloze lening van fl. 65.000,00 en de opbrengst van 100 loten van fl. 1.000,00 werd voldoende geld gegenereerd voor de aankoop en eerste restauratiewerkzaamheden. Meer dan 4.000 mensen werkten leden aan een grote opknapbeurt. Bij het 100-jarig bestaan in 1987 kon de Phil het prachtig gerenoveerde gebouw opnieuw in gebruik nemen.

Er valt natuurlijk nog veel meer te vertellen over de Phil die 128 jaar geleden op 4 september werd opgericht maar dan wordt het verhaal te lang.

Bron: www.Philharmonie.nl
Dagblad De Limburger

